

Jag tycker att den här uppgiften hamnat fel. Gör man den med räknare blir den inte så intressant. Gör man den utan räknare blir den för svår i Ma 3c-kursen tycker jag, eftersom man behöver lösa en tredjegrads ekvation (vilket vi kommer att lära oss att göra i Ma 4). Jag visar ändå nedan hur man kan göra den för hand.

3294

$$f(x) = x^4 - 4x^3 + 6x^2 - 4x + 24$$

Derivatans nollställen

$$f'(x) = 4x^3 - 12x^2 + 12x - 4 = 4(x^3 - 3x^2 + 3x - 1)$$

$$f'(x) = 0 \text{ ger } \underbrace{x^3 - 3x^2 + 3x - 1}_{p(x)} = 0 \quad (*)$$

Här kommer tredjegrads ekvationen!

Vi försöker lösa den genom att faktorisera vänsterledet.

Tittar vi på ekvationen ett tag ser vi att $x = 1$ verkar

vara en lösning. Vi kollar: $x = 1$ ger

$$VL = 1^3 - 3 \cdot 1^2 + 3 \cdot 1 - 1 = 0$$

$$HL = 0$$

$x = 1$ är alltså en lösning till ekvationen. (*)

Om vi kallar VL i (*) för $p(x)$ borde vi då

kunna skriva $p(x)$ som

$$p(x) = (x-1) \cdot q(x),$$

där $q(x)$ är ett andragrads polynom. Vi sätter

$$q(x) = x^2 + ax + b$$

och får då

$$p(x) = (x-1)(x^2 + ax + b)$$

$$= x^3 + ax^2 + bx - x^2 - ax - b$$

$$= x^3 + (a-1)x^2 + (b-a)x - b$$

Jämför vi med (*) får vi nu

Om $x = 1$ är ett nollställe till ett polynom så är $(x-1)$ en faktor i polynomet

Kom ihåg att $p(x)$ var vänsterledet i (*)!

3294

(forts)

$$\begin{cases} a - 1 = -3 \\ b - a = 3 \\ -b = -1 \end{cases}$$

det vill säga $a = -2, b = 1$

Då kan vi skriva vår ekvation (*) som

$$(x-1)(x^2 - 2x + 1) = 0$$

$$x - 1 = 0 \quad \text{eller} \quad x^2 - 2x + 1 = 0$$

$$x = 1$$

$$x = 1 \pm \sqrt{1-1}$$

$$x = 1$$

Innebär att
 $p(x) = (x-1)^3$

Nollproduktmetoden!

Derivatans har alltså bara ett nollställe, $x = 1$.

Teckentabell

x		1	
f'(x)	-	0	+
f(x)	↘		↗
		MIN	

$$f'(0) = 4(0^3 - 3 \cdot 0^2 + 3 \cdot 0 - 1) < 0$$

$$f'(10) = 4(10^3 - 3 \cdot 10^2 + 3 \cdot 10 - 1) > 0$$

Extremvärden

$$f(1) = 1^4 - 4 \cdot 1^3 + 6 \cdot 1^2 - 4 \cdot 1 + 24 = 23 \quad (\text{min})$$

Svar: Minimipunkt (1, 23)